

## Křesťanská ikonografie

### Koncept - Čtyři evangelisté

Soubor příběhů ze života Krista je pro nás styčným bodem pro studování křesťanské kultury napříč tisíciletími. Zobrazování a především vizuální vyprávění o významu jeho osudu se opírá o záznamy v evangeliích svatého Matouše, Marka, Lukáše a Jana, o kterých naše práce primárně hovoří.

V této práci se opíráme o tři díla, zpodobňující všechny čtyři evangelisty.

Prvním dílem je Iluminace Evangeliáře z Cách, které zobrazuje všechny čtyři evangelisty sedící na pahorcích vyvýšeného terénu při psaní textu evangelií. Tento evangeliář je součástí skupiny vídeňských korunovačních evangeliářů vytvořených v 9. století za vlády Karla I. Velikého.

Dalším dílem, na který se zaměřujeme, je deskový obraz svatého Matouše ze 14. století vytvořený velkou osobností české gotiky, Mistrem Theodorikem a jeho dílnou. Toto dílo je součástí cyklu výzdoby kaple svatého Kříže na hradě Karlštejn, který je tvořen téměř 130 ti obrazy světců tvořící tzv. Svaté vojsko, které má za úkol ochraňovat ostatky uložené v kapli.

Trojici námi zpracovaných obrazů uzavře dílo barokního umělce Petera Paula Rubense Čtyři evangelisté, které je vystaveno v zámku Sanssouci v Postupimi v Německu. Toto dílo nezobrazuje skutečný příběh z Bible ani jiných liturgických textů, ale jde o „posvátný rozhovor“ evangelistů nad právě rozepsaným textem.

Za cíl naší práce jsme si daly jak historický postup zobrazování evangelistů, k čemuž nás vede časový rozdíl mezi díly, tak interpretaci vztahu mezi evangelisty a zvířaty, které jim byly přisuzovány. S tím souvisí i otázka výběru atributů, na co poukazují a jak se atributy a jejich funkce během staletí proměňovaly. Jednotlivě každé naše dílo porovnáme s dalšími portréty evangelistů v rámci daného období.

Při dalším zkoumání tématu naší práce jsme si všimly rozdílného zobrazení věku evangelistů, konkrétně u osoby sv. Jana, jenž je v iluminaci Evangeliáře zobrazen jako postarší muž, zatímco v případě Rubensovy malby jde o mladíka bez vousů, což bychom také rády osvětlily. Co se týká ještě Rubensova díla, zde nás zaujalo už samotné zobrazení evangelistů, vnímáme to jako zpodobnění činnosti jejich běžného života – psaní a rozmlouvání nad evangeliem, při tom jsou vyobrazeni v zcela uvolněných pózách, na rozdíl od již zmíněného Evangeliáře. To nás vede ke zkoumání funkce tohoto obrazu či také za jakým účelem toto dílo vzniklo.

A v neposlední řadě, při studování evangelisty Matouše, se zaměříme i na význam barev, zvolených Mistrem Theodorikem, které jsou v křesťanských námětech často kladenou otázkou.

### BIBLIOGRAFIE:

#### Prameny

Evangelium podle Matouše, Marka Lukáše a Jana

*Příběhy apoštolů (Novozákonní apokryfy)*, Centrum bibliografických studií Akademie věd ČR Univerzity Karlovy v Praze, 2007

#### Sekundární literatura

Dr. Heinrich Lübke, *Karl der Grosse*, Aachen, 1965

E. H. Gombrich, *The story of Art*, Phaidon Publishers, 1972, s. 498

Pešina, Jaroslav. *Česká gotická desková malba*. Svazek 15. Praha: ODEON, 1976, s. 81

Sachs Badstübner Neumann, *Christliche Ikonographie in Stichworten*, Koehler und Amelang, 1980, s. 126-130

Belkin, Kristin Lohse, *Rubens*, London: Phaidon, 1999, s. 351

Kräftner, Johann, *Vorbild Rubens*, Wien: Prestel, 2004, s. 141

*Peter Paul Rubens, Barocke Leidenschaften*, München: Hirmer Verlag, 2004, s. 352

Jaffé, David, *Rubens a master in the making*, London, National Gallery, 2005, s. 207

Sigrid und Lothar Dittrich, *Lexikon der Tiersymbole*, Michael Imhof Verlag, 2005

M. Imhof, Ch. Winterer, *Karl der Grosse*, Michael Imhof Verlag, 2005, s. 98-99

*Rubens*, Slovart Praha, překlad Jitka Kňourková, 2005, s. 99

Woollett, Anne T., *Rubens & Brueghel: a working friendship*, Los Angeles, J. Paul Getty Museum, 2006, s. 274

VEDROVÁ, Veronika. *Barva a její významy: bakalářská práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra výtvarné výchovy, 2008. 54 s., 4 l. příl. Vedoucí diplomové práce Hana Babyrádová.

Baumstark, Reinhold, *Rubens im Wettstreit mit alten Meistern*, Ostfildern - Hatje Cantz, 2009, s. 271

García Sánchez, Beatriz, *Geniové umění, Rubens*, Sun Praha, překlad Kateřina Radilová, 2010, s. 96

SOCHOROVÁ, Michaela. *Význam a symbolika barev ve středověku*. Brno: Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Seminář estetiky, 2012, 73 s. Vedoucí diplomové práce Mgr. Lenka Svobodová, Ph.D.

Pohle, Frank, Karl der Grosse, Charlemagne, Orte der Macht, Dresden: Sandstein, 2014, s. 320

Van den Brink, Peter, Karl der Grosse, Charlemagne, Karls Kunst, Dresden: Sandstein, 2014, s. 280

#### Internetové zdroje

[https://is.muni.cz/th/145380/ff\\_b/Bakalarska\\_prace\\_Prochazkova.txt](https://is.muni.cz/th/145380/ff_b/Bakalarska_prace_Prochazkova.txt) - Ing. Eva Procházková, Symbolické znázornění evangelistů ve středověku a raném novověku, FFMU Brno, 2007

<https://www.britannica.com/>